

Nr 923

Av herr Magnusson i Borås m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 123, med förslag till lag angående procentsatsen för uttag av avgift under åren 1965—1969 till försäkringen för tilläggs pension.

(Lika lydande med motion nr 761 i Första kammaren)

Enligt gällande lag om allmän försäkring skall försäkringen för tilläggs pension finansieras genom avgifter som uppsamlas i allmänna pensionsfonden. Avgifterna skall vara så avvägda, att de tillsammans med andra tillgängliga medel förslår till bestridande av pensionsutbetalningar, förvaltningskostnader etc., ävensom till den fondbildning som må finnas erforderlig. ATP-systemet är i princip ett fördelningssystem.

Frågan om fondens storlek har inte närmare angivits i lagen. I 1958 års principproposition (nr 55) uttalades emellertid, att en fondbildning var erforderlig dels för att ersätta det sparande, som kunde förväntas falla bort som en följd av pensionssystemets införande, dels för att möjliggöra ett jämnt och planmässigt avgiftsuttag oavsett konjunkturvariationer, förändringar i befolkningsstrukturen etc.

Riksförsäkringsverket har i sitt förslag till avgiftsuttag för åren 1965—1970 fört fram fem alternativ, betecknade A—E. Alternativ A innebär en höjning av avgifterna med 1 procent om året, alternativ B en höjning med 1 procent vartannat år, alternativ C en höjning med 0,5 procent varje år, alternativ D en höjning med 1 procent vart tredje år och alternativ E oförändrat avgiftsuttag för tiden t. o. m. 1969 samt 1970 höjning med 1 procent. Verket förordar något av alternativen A—C.

Som motiv för sitt förslag om en relativt snabb ökning av avgiftsuttaget med därav följande ökad fondbildning åberopar verket främst den försäkringstekniska synpunkten, att pensioneringens framtida bestånd måste underbyggas i erforderlig mån.

I proposition nr 123 har chefen för socialdepartementet föreslagit avgiftsuttag enligt alternativ C. Departementschefen har därvid godkänt riksförsäkringsverkets försäkringstekniska resonemang.

För vår del vill vi inte bestrida att även i ett fördelningssystem en viss fondbildning kan vara försvarbar ur buffertsynpunkt, dvs. för att onödiggöra kortsiktiga variationer i avgiftsuttaget. Vi kan däremot inte dela riksförsäkringsverkets uppfattning att uppbyggandet av en stor fond skulle var behövligt för att trygga pensioneringen, eftersom detta innebär att man

bortser från ATP:s karaktär av fördelningssystem och grundar sina ställningstaganden och värderingar på en felaktig analogi med ett premiereservsystem.

Som tidigare påpekats var ett av motiven till en fonduppbyggnad att ersätta det sparandebortfall som kunde bli en följd av ATP:s införande. Det kan emellertid konstateras att sparandebortfallet blivit mindre än befarat.

Även utvecklingen inom den privata försäkringssektorn har försvagat motivet för en fonduppbyggnad. Såsom LO framhåller i sitt remissyttrande över riksförsäkringsverkets skrivelse har det ökade sparandet gett underlag för fortsatt uppgång av investeringskvoten, vilken år 1962 uppnådde sitt hittills högsta värde. Den privata konsumtionens andel åter har, trots en avsevärd ökning av realinkomsterna, fortsatt sin under hela efterkrigsperioden pågående minskning. LO fortsätter:

När sålunda de befarade, för den ekonomiska stabiliteten och framstegstakten ogynnsamma reaktionerna har uteblivit eller i varje fall har kunnat bemästras under den kritiska initialperioden, kan det förväntas, att de inte kommer att göra sig gällande med nämnvärd styrka under den närmaste framtiden.

Enligt vår uppfattning måste det vara riktigare att genom en lämplig utformning av den ekonomiska politiken och genom olika sparfrämjande åtgärder stimulera till en ökning av det enskilda sparandet än att öka det kollektiva sparandet genom höga ATP-avgifter. Från vårt håll har en rad åtgärder föreslagits för att öka det enskilda sparandet. Vi vill också framhålla att enligt riksförsäkringsverkets beräkningar — verket utgår från att realinkomsterna ökar med 3 % och levnadskostnaderna med 2 % per år samt att förräntningen sker med 4 % — fonden skulle 1969 uppgå till enligt alternativ C 25,3 miljarder och enligt alternativ E 22,0 miljarder, en skillnad sålunda på endast 3,3 miljarder.

Frågan om ATP-fondens uppbyggnad och storlek bör främst bedömas ur samhällsekonomiska synpunkter. Riksförsäkringsverket har inte gått in på dessa problem, då det inte anser det böra ankomma på verket att ta ställning till dem, utan framhåller endast att det är ovedersägligt att en betydande investeringsverksamhet i samhället — vilken förutsätter ett däremot svarande sparande — utgör den säkraste grunden för att pensionsförpliktelserna skall kunna fullgöras. Vi finner det högst förvånande att departementschefen föreslår ett avgiftsuttag som medför en fondbildning 1969 om 25,3 miljarder kr. endast med den motiveringen, att »en fondbildning inom tilläggs pensioneringen av denna storleksordning synes vara väl förenlig med de mera långsiktiga kapitalmarknadssynpunkter som bör beaktas i detta sammanhang». Några som helst undersökningar om en fond av denna storleksordning kan placeras produktivt och förräntas av inkomster, bildade i produktionen, förekommer sålunda inte. Enligt vår uppfattning bör dessa frågor närmare utredas innan avgifterna höjes.

Svenskt näringsliv kommer med all sannolikhet att under återstoden av 1960-talet utsättas för en starkt ökande konkurrens i samband med utbyggnaden av den europeiska stormarknaden. Ett högt avgiftsuttag kommer att försvåra de enskilda företagens konkurrenskraft. För lantbrukarna skulle, som Riksförbundet Landsbygdens folk framhåller, ett avgiftsuttag enligt något av alternativen A—C innebära en orimlig belastning på disponibla inkomster. Detta torde även gälla andra mindre företagare.

Som ett ytterligare skäl för att nu ej höja avgiften vill vi åberopa att allmänna skatteberedningen är sysselsatt med frågan om socialförsäkringens finansiering. Därvid torde även frågor som berör ATP-avgiften komma upp.

Vi vill föreslå att någon avgiftshöjning inte äger rum under åren 1965—1969.

Åberopande det anförda hemställes,
att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

Lag

angående procentsatsen för uttag av avgift under åren 1965—1969 till försäkringen för tilläggs pension

Härigenom förordnas, att den i 19 kap. 5 § lagen om allmän försäkring omförmälda procentsatsen för uttag av avgift till försäkringen för tilläggs pension skall för ettvarrt av åren 1965—1969 utgöra sju.

Stockholm den 2 maj 1963

Tage Magnusson
i Borås

Folke Björkman

Hans Nordgren